

**ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE**

Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana

Tel: 01 544 54 80, e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

Št.: 740-9/19-1

Datum: 18. 6. 2019

ZADEVA: Mnenje Zbornice – Zveze o ustrezni tekočinski bilanci

Spoštovani,

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zbornica – Zveza) je prejela vaše vprašanje, ali je hidracija s subkutano infuzijo enako uspešna kot hidracija v žilo.

Prosimo še za pojasnilo, ali so starostniki v domovih za starejše, v katerih ni zagotovljena prisotnost diplomirane medicinske sestre 24 ur na dan, diskriminirani v primerjavi s pacienti, ki potrebujejo hidracijo iz različnih razlogov in intravenozno zdravljenje, ki ga prejmejo na urgenci ali pa v bolnišnici?

Na vprašanje vam posredujemo naslednje pojasnilo. Subkutana infuzija/hipodermokliza (v nadaljnjem besedilu: HDC) je opisana v slovenski strokovni literaturi in je alternativa intravenski rehidraciji, čeprav jo tako pacienti kakor njihovi svojci v primerjavi z intravensko rehidracijo dojemajo kot manj učinkovito.

Kljub subjektivni oceni pacientov in njihovih svojcev raziskave kažejo, da sta metodi podkožnega in intravenskega nadomeščanja tekočine primerljivi in enako učinkoviti, pri čemer so pri HDC zapleti redkejši, stroški postopka nižji, udobje pacientov večje, lažje je vzdrževanje hidracije ter manjša nevarnost tekočinske preobremenitve.

HDC je postopek, s katerim vnašamo tekočino v podkožni prostor. HDC je postopek nadomeščanja tekočine v primerih, ko ne potrebujemo hitrega intravenskega nadomeščanja tekočine, ko dnevna potreba po nadomeščanju tekočine ne presega 3 litrov dnevno, niso prisotne motnje v strjevanju krvi, ima oseba intaktno kožo, ni prisotno zastajanje tekočine (ascites ali večja otekline) ter je potrebna korekcija blage do zmerne dehidracije. HDC je kontraindicirana pri šokovnih stanjih, hudih elektrolitskih motnjah ter drugih stanjih, ko je potreben hiter vnos tekočine v velikih količinah, ko je zmanjšana proizvodnja urina, prisotna zmerna do huda ledvična okvara, vnetje vene (flebitis) ali celulitis na mestu infundiranja. Previdnost je potrebna tudi pri pacientih z boleznimi srca in žilja, na predelu kože, kjer je bila izvedena radioterapija ali zaradi drugih poškodb tkiva.

Priporočena hitrost toka HDC je 1 ml infuzijske tekočine na minuto. Ob takem toku lahko dosežemo aplikacijo maksimalne količine infuzijske tekočine 1,5 litra/24 h na eno nastavitveno mesto. Če želimo doseči večje vnose, je potrebna nastavitvev HDC na dveh različnih mestih, ob čemer lahko apliciramo do 3 litre infuzijske tekočine/24 h. Ena izmed večjih prednosti HDC je tudi preprosta uporaba v pacientovem domačem okolju, če so se sam uporabnik HDC ali njegovi svojci sposobni priučiti postopka. Šibka socialna mreža je lahko razlog, da postopek kljub svoji enostavnosti ni uporaben v domačem okolju in je v tem primeru indicirana hospitalizacija. To je zlasti pomembno v luči dejstva, da se države zaradi staranja prebivalstva soočajo s povečanjem finančnih potreb za zagotavljanje

ustrezne zdravstvene in socialne oskrbe starejših ter željo in potrebo po iskanju storitev, ki bi se lahko izvajale v domačem okolju.

Najpogostejši indikatorji za uporabo HDC so: dehidracija, ki ne zahteva hitrega vnosa tekočine, zmanjšan peroralni vnos tekočine (manj kot 500–1000 ml/dan), ki traja dva dni zapored, žeja, slab turgor kože, zmedenost, splošna oslabeledost, disfagija, otežen venski dostop. Raziskave kažejo, da se je HDC izkazal kot uporabna in učinkovita metoda nadomeščanja tekočine tako na področju bolnišnične obravnave kakor tudi na področju institucionalnega varstva starejših in tudi v okviru izvajanja storitev zdravljenja in zdravstvene nege na domu uporabnika/pacienta. Na področju institucionalnega varstva starejših je najpogostejša indikacija za uporabo HDC dehidracija (v 64 %) in febrilno stanje (v 21 %).

Povprečno je nadomeščanja tekočine s HDC trajalo 16 dni, dnevno pa je uporabnik s pomočjo HDC prejel v poprečju 1,1 litra tekočine. HDC se je izkazal kot ukrep, ki je pripomogel k zmanjšanju potrebe po hospitalizaciji starostnikov zaradi dehidracije. Gre za preprosto tehniko, ki jo je smiselno pogosteje uporabljati. Upoštevati je treba, da mora tekočine, ki jih s pomočjo HDC vnesemo v podkožni prostor, predpisati zdravnik.

HDC je varen in preprost način nadomeščanja tekočine, ki ga lahko prenesemo tudi v domače okolje in s tem omogočimo starostnikom ostati doma tudi v obdobjih bolezni in nepopolne samooskrbe, hkrati pa lahko zaradi nižjih stroškov pozitivno vplivamo na obremenjenost bolnišnic in zdravstvene blagajne. HDC je postopek, ki mu v prihodnosti velja nameniti več pozornosti tako v izvedbenem kakor tudi v izobraževalnem smislu, saj tako naše ugotovitve kakor tuje raziskave potrjujejo, da je tovrstni način nadomeščanja tekočine še vedno premalo poznan.

S pozdravi.

Zdenka Kramar, mag. zdr. nege,
strokovna sodelavka
Zveze

Monika Ažman,
predsednica Zbornice –

Literatura:

Caccialanza, R. et al., 2016. Subcutaneous Infusion of Fluids for Hydration or Nutrition: A Review. *Journal of Parenteral and Enteral Nutrition*;

Hvalec, Š. & Kobal Straus, K., 2012. Storitve pomoči družini na domu z vidika zadovoljevanja potreb starostnika. In: Skela Savič, B., Hvalič Touzery, S. & Avberšek Lužnik, I. eds. *Aktivno staranje kot multiprofesionalni izziv: zbornik prispevkov z recenzijo. 3. simpozij Katedre za temeljne vede*, Begunje, 17. oktober 2012. Begunje: Visoka šola za zdravstveno nego Jesenice, pp. 104–113.

Jelen Jurič, J., 2009. Hipodermoklizacija - kljub številnim prednostim redko uporabljena metoda hidracije. Available at: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zbornica-zveza.si%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fkongres_zbn_7%2Fpdf%2F242C.pdf&ei=ooETU9jHDOWT4ASVI4CACw&usq=AFQjCNEjWtNc3FR3GjGxd2ZgLmffsB3cJg&sig2=9WkOrcjJuF7oVxcBwrWVtw&vm=bv.62286460,bs.1,d.Yms [5. 6. 2019]

